

Grundläggande granskning

KÄRNAN I REVISIONSPROCESSEN

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Grundläggande granskning

KÄRNAN I REVISIONSPROCESSEN

Upplysningar om innehållet:
Anna Eklöf, anna.eklof@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2016
ISBN/Bestnr: 978-91-7585-452-6
Text: Anna Eklöf
Foto: Maskot Bildbyrå, SKL:s bildarkiv
Produktion: Advant Produktionsbyrå
Tryck: LTAB, 2016

Förord

Revisionsdelegationen inom Sveriges Kommuner och Landsting har uppdraget att uttolka, dokumentera och fastställa God revisionsssed i kommunal verksamhet. Delegationen har tagit fram denna skrift som behandlar den del av God revisionsssed som kallas grundläggande granskning.

Begreppet Grundläggande granskning etablerades i God revisionsssed 2014. Det var allt tydligare att en praxis med grundläggande granskning hade vuxit fram i ett större antal av landets kommuner. Dock spretade innehållet varför begreppet infördes med ambitionen att motiv, innebörd och arbetssätt skulle definieras under kommande mandatperiod. Ett utvecklingsarbete har nu skett som resulterat i denna skrift.

Syftet med skriften är att ge en djupare innebörd och närmare förklara vad grundläggande granskning syftar till och omfattar. Syftet är också att placera den grundläggande granskningen i revisionsprocessen samt att ge exempel på hur granskningen kan genomföras. Avsikten är att skriften ska fungera som en vägledning för att stärka den grundläggande granskningen, vilket i sin tur bidrar till att stärka revisionen i sin helhet.

Skriften vänder sig till förtroendevalda revisorer i en kommun, ett landsting eller en region samt i gemensamma nämnder, kommunalförbund, kommunala företag och i finansiella samordningsförbund. Skriften är också en grund för de sakkunnigas arbete då de utför sitt uppdrag.

Kommun används i denna skrift som sammanfattande begrepp för kommuner, landsting/regioner, region- och kommunalförbund.

God revisionsssed är inte reglerad i lag eller föreskrift, utan ska ses som de goda principer och föredömliga tillvägagångssätt som tillämpas i kommunal revision. Så ska även denna skrift läsas.

Stockholm i november 2016

Revisionsdelegationen

Innehåll

- 7 **Varför grundläggande granskning?**
- 7 Tillräckliga underlag till ansvarsprövningen
- 8 Hur ser praxis ut?
- 9 Hur hänger det ihop?

- 11 **Grundläggande granskning i revisionsprocessen**
- 11 Granskning över hela året
- 12 Planera
- 13 Granska
- 17 Pröva
- 17 Grundläggande granskning i andra organisationsformer

- 19 **Exempel på granskningsmetoder**
- 19 Varför metoder?
- 20 Dialog med styrelse och nämnder
- 21 Läsning av protokoll, beslutsunderlag och andra dokument
- 21 Verksamhetsbesök

Varför grundläggande granskning?

Tillräckliga underlag till ansvarsprovningen

Av kommunallagen framgår att styrelsens och nämndernas uppdrag är att genomföra och förverkliga fullmäktiges mål och beslut till givna förutsättningar, enligt gällande lagar och föreskrifter samt med en tillräcklig intern kontroll. Uppdraget är också att återrapportera till fullmäktige på det sätt som fullmäktige bestämmer.

I förtroendevalda revisorers breda uppdrag ingår att varje år granska all verksamhet. I God revisionssed framgår att granskningen ska vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagandet för samtliga revisionsobjekt, dvs. de styrelser, nämnder och beredningar som ska granskas.¹ Det innebär att revisionen behöver tillämpa arbetssätt som ger tillräckliga underlag för ansvarsprovningen. Grundläggande granskning innebär att tillägna sig ett sådant brett men också effektivt arbetssätt.

Enligt God revisionssed är grundläggande granskning ”till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ger underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse.”² I den grundläggande granskningen anlitar revisorerna sakkunniga, likväl som i den fördjupade granskningen.

Not. 1. God revisionssed 2014 s 30. ”Revisionsobjekt” är de organ som revisorerna ska granska och pröva; styrelse, nämnder (inklusive gemensamma) och fullmäktigeberedningar i kommuner, landsting och regioner samt kommunalförbund, kommunala företag och finansiella samordningsförbund.

Not. 2. God revisionssed 2014 s 43.

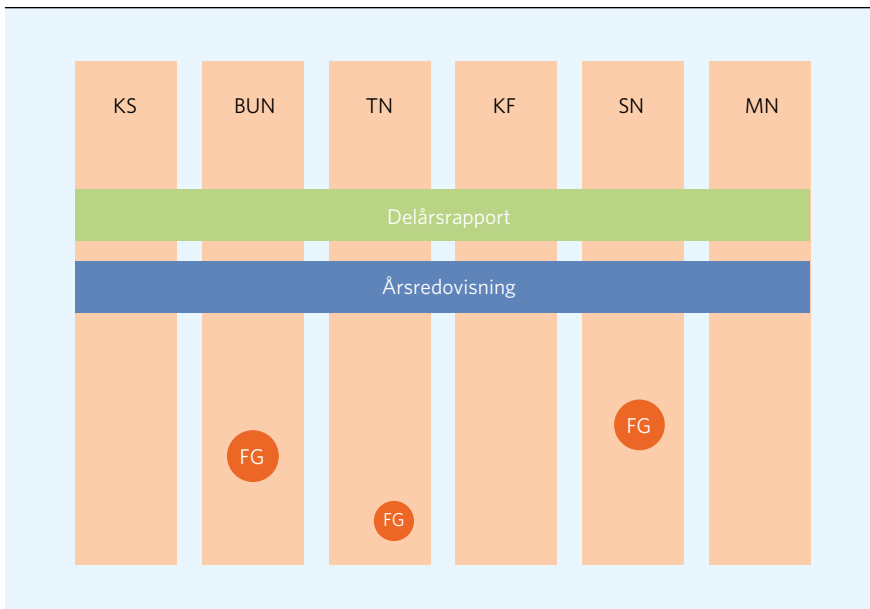
Att genomföra en systematisk grundläggande granskning ger information och kunskap och en stabil grund att stå på i ansvarsprövningen. Det bidrar också till att synliggöra revisionen och stärka nytta och effekt.

Hur ser praxis ut?

Som en del i utvecklingsarbetet kring den grundläggande granskningen har Sveriges Kommuner och landsting (SKL) genomfört flera praxisstudier. Bilden som träder fram är att den grundläggande granskningen genomförs på många olika vis och med olika omfattning. Det finns sammantaget stora förbättringsmöjligheter. Granskningen kan förtydligas, bli mer synlig och bättre dokumenterad.

Figuren nedan illustrerar en typkommun och den granskning revisorerna bedriver där. Pelarna föreställer en organisationskiss med kommunstyrelse, barn- och utbildningsnämnd, teknisk nämnd, kultur- och fritidsnämnd, socialnämnd och miljönämnd. Revisorernas granskning illustreras i de färglagda fälten. Här framgår att granskning av delårsrapport samt årsredovisning genomförs och berör samtliga nämnder och styrelsen.

FIGUR 1. Revisorernas granskning i en typkommun

KS: Kommunstyrelse, BUN: Barn- och utbildningsnämnd, TN: Teknisk nämnd, KF: Kultur- och fritidsnämnd, SN: Socialnämnd, MN: Miljönämnd, FG: Fördjupande granskningar.

De röda prickarna ska föreställa de fördjupade granskningar revisionen gör under ett år. I detta exempel är det en fördjupad granskning inom barn- och utbildningsnämndens område, t.ex. av förskolan, en granskning inom tekniska nämndens område, t.ex. underhåll av gator, och en inom socialnämndens verksamheter, t.ex. av utbetalningar inom försörjningsstöd.

Det framgår tydligt att stora delar av pelarnas ytor inte täcks av revisorernas granskning. Att etablera en grundläggande granskning handlar om att granska även i ”tomrummen”. Vad vet revisorerna i typkommunen om det som inte granskats? Hur kan revisorerna i denna kommun göra ett uttalande om miljö-nämnden, kultur- och fritidsnämnden eller kommunstyrelsen i slutet av året?

Grundläggande granskning ska genomföras för samtliga revisionsobjekt varje år för att uttalandet i revisionsberättelsen ska vara väl underbyggt.

Hur hänger det ihop?

Begreppet ”årlig granskning” avser all den granskning som bedrivs varje år. Den årliga granskningen består av två delar:

- › grundläggande granskning
- › fördjupad granskning

Den grundläggande granskningen består av tre delar:

- › granskning av delårsrapport och årsredovisning
- › granskning av måluppfyllelse
- › granskning av intern styrning och kontroll

Efter diskussioner med ett stort antal förtroendevalda revisorer och sakkunniga har vi kommit fram till att granskningen av delårsrapport och årsredovisning är en del av den grundläggande granskningen. Det är en vidareutveckling av den nuvarande beskrivningen i God revisionsred 2014.

I God revisionsred framgår att den grundläggande granskningen vid behov ska kompletteras med fördjupad granskning.³ Fördjupade granskningar ska göras där revisorerna i riskanalysen bedömt att det finns områden med stora risker och där det är oklart om det finns bra system för att hantera dem.

Not. 3. God revisionsred 2014 s 43.

Grundläggande granskning i revisionsprocessen

Granskning över hela året

God revisionsred beskriver revisionsprocessen. Den grundläggande granskningen omfattas av revisionsprocessens samtliga tre delar.

FIGUR 2. Revisionsprocessen

Planera

Risikanalys och revisionsplan

Planeringen av revisionen börjar med en riskanalys. Den utgår från den egna kommunens förutsättningar och struktur och lyfter väsentliga risker i verksamheten men också i omvärlden, som kan vara av betydelse för revisionens ansvarsprövning. Riskanalysen pågår under hela året men fokuseras och fördjupas en gång per år, med fördel innan revisionsåret startar.

I riskanalysen identifierar och värderar revisorerna de största riskerna i verksamheter, funktioner och processer för att prioritera granskningsinsatserna. Revisorernas uppdrag är utgångspunkt för värderingen av riskerna. Riskanalysen urskiljer de områden där det finns störst risk för fel, dvs. att styrelsen eller nämnderna inte kommer att kunna nå fullmäktiges målsättningar och andra krav. Genom riskanalysen minimeras risken att revisionen inte upptäcker brister i verksamheten eller i räkenskaperna och gör ett felaktigt uttalande i revisionsberättelsen i slutet av året.

Risikanalysen ligger till grund för alla granskningsinsatser. Även den grundläggande granskningen ska således bygga på en riskanalys. Det innebär att upplägget av grundläggande granskning kan komma att variera för de olika revisionsobjekten, beroende på vad som kommer fram i riskanalysen. För en nämnd som t.ex. ansvarar för många stora investeringsprojekt kanske revisorerna gör extra omfattande granskning av exempelvis intern styrning och kontroll jämfört med en nämnd med mindre komplex verksamhet. Det gör att den grundläggande granskningen i praktiken kan bli olika omfattande inom olika nämnders ansvarsområden. Någon sorts granskning måste dock alltid göras. Exempel på faktorer som skulle kunna innebära en större risk är:

- › omorganisationer och/eller inre förändringar i uppdrag och ansvar
- › ny lagstiftning eller ändrade externa krav
- › komplex handläggning, stort beroende av it-system och av nyckelkompetenser
- › utsatthet för korruption och andra oegentligheter
- › en historik av låg måluppfyllelse och/eller negativa ekonomiska resultat

Risikanalys och granskning är nära sammankopplade. För varje år ökar revisorernas och de sakkunnigas kunskap om styrelse, nämnder och deras verksamheter. Det gör att planeringen och riskanalysen kan bli mer träffsäker och därmed höjs kvaliteten i granskningen. Den stora skillnaden mellan riskanalysen och granskning är att granskning alltid ska syfta till att skapa underlag för revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.

Med riskanalysen som underlag tar revisorerna fram årets revisionsplan. Planen beskriver på ett överskådligt sätt innehållet i årets revision. Den omfattar såväl inriktning och omfattning av grundläggande granskning som kortfattade beskrivningar av fördjupade granskningar och eventuella övriga aktiviteter.

Projektplan för grundläggande granskning

Precis som för de fördjupade granskningarna ska revisorerna fastställa projektplan/-er för grundläggande granskning. Där framgår:

- › granskningens syfte och revisionsfrågor
- › vilka revisionskriterier som granskningen grundas på
- › vilka metoder som används i informationsinhämtningen
- › vem som utför de olika granskningsmomenten
- › hur granskningen ska dokumenteras
- › hur och när granskningen ska rapporteras
- › planering i tid
- › vilka resurser granskningen tar i anspråk

Projektplanen kan innehålla aktiviteter som såväl sakkunniga som förtroendevalda revisorer genomför och förtydligar på så vis arbetsfördelningen.

I God revisionssed beskrivs att revisionsfrågorna inom den grundläggande granskningen kretsar kring om styrelse och nämnder har:

- › tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned dessa så att de fungerar som styr signaler till verksamheten
- › gjort en egen riskanalys
- › uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt beslut om åtgärder vid avvikelser
- › ekonomistyrning samt ekonomisk uppföljning och rapportering
- › ett systematiskt arbete med sin interna kontroll avseende såväl verksamhet som ekonomi
- › tydliga beslutsunderlag och protokoll

Fler eller andra revisionsfrågor kan vara aktuella utifrån den lokala situationen.

Granska

Den grundläggande granskningen består av tre delar; granskning av delårsrapport och årsredovisning, granskning av måluppfyllelse samt granskning av intern styrning och kontroll.

Granskning av delårsrapport och årsredovisning

Enligt kommunallagen och God revisionsred ger revisorerna årligen delårsrapport och årsredovisning. Granskningen av delårsrapporten är översiktlig medan granskningen av årsredovisningen är mera omfattande. Granskningen syftar till att bedöma om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ställning.

Revisorerna ska också bedöma om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten. Revisorerna gör två bedömningar under året – i samband med delårsrapporten respektive årsredovisningen.

Den finansiella informationen i delårsrapport och årsredovisning är en sammanfattning av samtliga händelser under verksamhetsåret. Vid planeringen av granskningen ingår att bedöma väsentliga risker som kan påverka den finansiella informationen i delårsrapport och årsredovisning. Detta förutsätter kännedom om och granskning av väsentliga rutiner och system. Omfattning och inriktning av granskningen påverkas därför av den bedömning av intern kontroll som gjorts vid såväl den grundläggande som vid eventuella fördjupade granskningar under verksamhetsåret samt tidigare år.

I denna skrift om den grundläggande granskningen går vi inte närmare in på hur granskningen av delårsrapport och årsredovisning ska genomföras.

Granskning av måluppfyllelse

Eftersom förtroendevalda revisorer prövar och bedömer styrelsens och nämndernas ansvarstagande är det verksamhetsmässiga och finansiella resultatet (måluppfyllelsen) centralt. Revisorerna ska bedöma om verksamheten är ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande. Det handlar om huruvida målen nåtts, men även om styrelsens/nämndens agerande vid låg måluppfyllelse⁴.

Måluppfyllelsen granskas som nämns ovan alltid vid granskning av delårsrapport och årsredovisning. Inom den grundläggande granskningen bör revisorerna även föra en dialog kring måluppfyllelsen för de mål som styrelse/nämnd själv satt upp för att nå fullmäktiges verksamhetsmässiga och finansiella mål. Fungerar målen som styrsignaler till verksamheten? Det är viktigt att styrelse/nämnd har en aktiv hållning och vidtar adekvata och tillräckliga åtgärder för att t.ex. följa budgetramen, uppnå fastställda verksamhetsmål eller efterleva mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Not. 4. God revisionsred 2014 s 31.

Granskning av intern styrning och kontroll

I God revisionsred 2014 framgår att revisorerna ska bedöma om styrelse och nämnder säkerställer att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig.⁵ Inom grundläggande granskning handlar det om den uppbyggnad som styrelse/nämnd har för att uppnå en fullgod styrning, uppföljning och kontroll. Revisorerna ska i den grundläggande granskningen bedöma om förutsättningar för tillräcklig intern styrning och kontroll finns, samt om det fungerar i praktiken.

Revisorerna ska bedöma om styrelse/nämnd bedriver ett systematiskt arbete med sin interna kontroll avseende såväl verksamhet som ekonomi.

Hur ska granskningen genomföras?

Löpande följa

I God revisionsred framgår att revisorerna och de sakkunniga under året följer verksamheten genom att bland annat ta del av grundläggande dokument och flödet av ärenden. Revisorernas granskning ska alltid baseras på riskanalysen och kunna kopplas till ansvarsprövningen.

Grundläggande dokument är bland annat mål- och budgetdokument, reglementen och delegationsordningar, ekonomi- och verksamhetsrapportering, delårsrapporter, verksamhetsberättelser, beslutsunderlag och protokoll.

Dialog

I God revisionsred framgår att dialogen med styrelse och nämnder är en del i revisionsprocessen. Den kan vara övergripande och handla om nämndernas uppdrag och ansvar eller vara inriktad på särskilda risker, situationer eller det som framkommit i genomförda granskningar. Upplägget anpassas efter riskanalys och lokala förutsättningar. Revisorerna kommunicerar med hela eller delar av styrelse och nämnder utifrån situation och behov. Läs mer om hur dialogen kan genomföras i nästa avsnitt.

Verifiera och bedöma

Revisionens iakttagelser ska sammanläggas och bedömas. Av God revisionsred framgår att revisorerna vid behov kan behöva ge i uppdrag till de sakkunniga att genomföra ytterligare granskningsinsatser i syfte att verifiera om styrning, uppföljning och kontroll fungerar. Revisorernas granskning ska vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagandet för samtliga revisionsobjekt. När är då granskningen klar?

Not. 5. God revisionsred 2014 s 33 och 44.

Det finns två svar på den frågan:

- › när verksamhetsåret är slut
- › när alla revisionsobjekt⁶ är granskade

De två svaren ger dock inte besked om hur omfattande granskningen ska vara – hur många revisionsbevis som ska insamlas eller hur omfattande verifieringen av uppgifter måste vara för att anses vara tillräcklig. I God revisionsssed framgår att revisorerna utifrån lokala förutsättningar aktivt tar ställning till vad som är ”tillräcklig omfattning”. Det är alltså utfall i riskanalys samt det som framkommer i granskningen under året som i varje enskilt fall avgör när granskningen är färdig. Projektplaner för grundläggande granskning ska precisera granskningsaktiviteter och ambitionsnivå vilket skapar en transparens kring hur granskningen genomförts och hur säkra slutsatserna därmed är.

Vikten av tydlig dokumentation

Generellt är det viktigt att revisorerna som ansvariga för revisionen bestämmer hur dokumentation av granskningsarbetet ska göras. I God revisionsssed 2014 beskrivs vikten av en tydlig dokumentation. Det handlar om att revisionen ska kunna säkerställa ett tillförlitligt resultat av sin granskning. Alla granskningsaktiviteter ska dokumenteras. Revisionsbevis ska inhämtas och sparas. Dokumentationen ger underlag dels för ansvarsprövningen, dels till riskanalysen inför nästkommande års granskning.

Utöver att det bör preciseras i projektplaner så kan det exempelvis framgå i revisorernas arbetsordning och dokumenthanteringsplan hur granskningar generellt ska dokumenteras och vem som har ansvar för vad.

Otydlig dokumentation skapar en risk för bristande trovärdighet, eftersom revisionens slutsatser blir svårare att följa och förstå. Det blir oklart för den utomstående om granskningen ens har genomförts. Spårbarhet är viktig inom revision.

Rapportera

Revisorerna bestämmer hur resultatet av den grundläggande granskningen ska rapporteras. Rapporten kan vara samlad i ett dokument eller utgöras av flera dokument. Hur rapportering ska ske ska framgå i projektplan. Dokumentationen och spårbarheten av granskningen ska vara i fokus. Granskad styrelse/nämnd ska få ta del av resultatet i granskningen och väsentliga fel eller brister som framkommit kommuniceras direkt till berörd styrelse/nämnd.

Not. 6. God revisionsssed 2014 s 30.

Pröva

En sammanvägning av resultatet

I den avslutande delen av revisionsprocessen bedömer och värderar revisorerna resultatet av grundläggande och fördjupad granskning. Allt som kommit fram under året ska vägas samman till en bedömning av om styrelse och nämnder fullgjort sitt uppdrag. En systematiskt dokumenterad grundläggande granskning underlättar arbetet för revisorerna i bedömningsfasen.

En eventuell anmärkning eller ett uttalande om avstyrkt ansvarsfrihet ska vila på fakta. I det avseendet är den grundläggande granskningen central. När resultatet av den grundläggande granskningen är tydligt och finns att tillgå för varje revisionsobjekt blir revisorernas slutsatser lättare att förstå, både för den som granskas och för allmänheten.

Grundläggande granskning i andra organisationsformer

Kommunala företag och förbund

De beskrivningar av grundläggande som finns i denna skrift appliceras även på granskning i kommunala företag och förbund.

I kommunalförbund och finansiella samordningsförbund är revisionsuppdraget helt detsamma som i en kommun, varför vägledningen kan tillämpas fullt ut.

I kommunala aktieföretag har lekmannarevisorernas uppdrag huvudsakligen samma syfte och inriktning som uppdraget för kommunens förtroendevalda revisorer. Lekmannarevisorer ska också biträdas av sakkunniga. Lekmannarevisorerna granskar dock inte räkenskaper och ska inte heller uttala sig i ansvarsfrågan. Däremot ska de genomföra en grundläggande granskning. Den har samma upplägg som granskningen i kommunala nämnder och styrelser och fokuserar på granskning av måluppfyllelse samt intern styrning och kontroll. Syftet är att ge ägaren en stärkt insyn och kontroll. Resultatet av granskningen blir ett underlag för framtagande av lekmannarevisorns granskningsrapport.

Exempel på granskningsmetoder

Varför metoder?

I det här avsnittet ges exempel på vanliga granskningsmetoder, där förtroendevalda revisorer själva är aktiva. De metoder som presenteras är inte samtliga som finns. De sakkunniga genomför också granskning med en stor variation av metoder. I God revisionssed 2014 framgår att ”all granskning bygger på insamling av tillräckliga och relevanta fakta och iakttagelser (revisionsbevis) samt på analys och bedömning. Det sker med för syftet lämpliga metoder som t.ex. dokumentstudier/-analys, dialog och intervjuer, enkäter, observationer, statistisk analys eller registeranalys.”⁷ Valet av metod baseras på utfallet i riskanalysen samt vilken typ av frågeställning som ska besvaras. Det är syftet med granskningen och även lokala förhållanden (organisation, resurser, historik osv) som avgör vilken metod som är mest lämplig.

I sammanhanget är det av vikt att göra skillnad på informationsinhämtning och granskning. Granskning förutsätter att det finns revisionsfrågor och revisionskriterier, samt att arbetet resulterar i ett besvarande av frågorna och syftet. Det gäller även då förtroendevalda revisorer är aktiva i granskningsarbetet.

Not. 7. God revisionssed 2014 s 43.

Dialog med styrelse och nämnder

Dialog med styrelse och nämnder kan ha olika syften. Ett syfte är att revisorerna inhämtar kunskap om styrelsens och nämndernas verksamhet och i sin tur ger information om revisionens uppdrag och arbete. Revisorerna eftersträvar öppenhet och kommunikation i sitt arbete. Dialogen är viktig för att uppnå detta.

Om dialogen dessutom ska vara en del av revisorernas grundläggande granskning krävs att dialogen innefattar revisionsfrågor och revisionskriterier. Revisionsfrågorna utgår från revisionens uppdrag.

Låt dialogen påverkas av riskanalysen

När dialogen utgör en del av den grundläggande granskningen, behöver riskanalysen styra dialogens inriktning och upplägg. Den styrelse/nämnd som bedömts mer riskfylld kan behöva fördjupad dialog med revisionen.

Planera dialogen

Resultatet från tidigare års granskning och dialog utgör tillsammans med riskanalysen en bra grund för planeringen av dialog. Tänk också på att väva in aktuella frågor.

Skicka ut information och frågor i god tid till de som ska medverka, gärna flera veckor i förväg. Antalet frågor ska anpassas till tidsåtgång och antal medverkande. Ju fler medverkande, desto längre tid tar varje fråga att besvara.

Hur genomföra dialogen?

Det finns många olika sätt att genomföra dialog med styrelse och nämnder. Följande frågor bör beaktas:

- › Vilka från revisionen ska delta?
- › Ska hela styrelsen/nämnden eller presidiet delta?
- › Vilken roll ska tjänstemän ha?
- › Vem ska föra anteckningar?

Alla frågor och svar från dialogen ska dokumenteras. För att säkra att svaren uppfattats rätt kan medverkande gäster erbjudas att läsa igenom och kvalitets-säkra svaren i efterhand.

I dialogen kan det komma fram uppgifter som behöver kontrolleras. Ett sakkunnigt biträde får då i uppdrag att inhämta underlag och revisionsbevis efter dialogen.

Läsning av protokoll, beslutsunderlag och andra dokument

Läsning av protokoll är en viktig och tidskrävande uppgift. Revisionen håller sig à jour med vad som tas upp och beslutas i styrelse och nämnder. De flesta revisorer delar upp styrelse och nämnder sinsemellan och läser därmed de protokoll som hör ihop med deras särskilda bevakningsområde. Hur protokollen ska följas och av vem kan framgå i projektplan för grundläggande granskning.

Genom att ta fram en guide för läsningen kan den underlättas. Guiden utgår från riskanalysen och lyfter specifika områden som ska bevakas mer noggrant. Det gör det lättare att veta vad som kan läsas översiktligt och vad som bör läsas med större uppmärksamhet.

Guiden kan även innehålla en mall för anteckningar under läsningen, bland annat för att stämma av följsamhet till nämndens mål och uppdrag samt att notera iakttagelser kring nämndens styrning, uppföljning och kontroll, exempelvis aktivitet/initiativ vid avvikelser.

Ett ytterligare syfte med läsningen av protokollen är att bevaka den demokratiska aspekten – är protokollen korrekta, begripliga osv. Det handlar även om att följa ledamöternas närvaro, reservationer etc. för att bland annat notera eventuell passivitet hos ledamöterna.

Iakttagelser från läsningen bör rapporteras regelbundet till övriga revisorer. I slutet av året sammanfattas läsningen.

Verksamhetsbesök

De revisorer som genomför verksamhetsbesök anser ofta att det ger en värdefull inblick i de verksamheter som besöks och att revisorerna blir mer kända genom att synas på detta vis. Det kan framkomma information som upplevs som relevant och angelägen och som ger ett uppslag till vidare granskning.

Samtidigt kan det vara svårt att dra slutsatser från information som framkommit i ett verksamhetsbesök. Ofta måste revisorerna ge i uppdrag till den sakkunnige att följa upp och verifiera information samt kanske genomföra ytterligare intervjuer. Det innebär alltså att det är en ganska kostsam metod

som inte alltid ger så mycket underlag till ansvarsprövningen. Besöket blir till sin karaktär mer en allmän informationsinhämtning eller som del i en fördjupad granskning – vilket inte är fel i sig – men då bör den grundläggande granskningen genomföras på annat vis.

Om revisorerna ändå vill genomföra verksamhetsbesök – låt riskanalysen påverka val av verksamhet att besöka. Förbered genom att läsa på om verksamheten och ta fram frågor i förväg. Skicka gärna ut frågor och tänk på att de ska matchas med gästerna, så att exempelvis chefer och medarbetare får svara på frågor specifikt riktade till dem.

Dokumentera svaren och följ gärna upp efteråt genom att låta de som deltog på mötet läsa och kvalitetssäkra informationen.

En del revisorer vill gärna besöka styrelse och nämnder och delta på deras sammanträden. Revisorerna har inte generell närvarorätt vid sådana möten utan måste antingen kallas eller fråga om möjlighet att närvara. Revisorerna bör inte närvara återkommande. En revisor som närvarar vid ett sammanträde där det fattas en rad beslut kan ha svårt att i ett senare skede kritisera eller granska samma beslut.

Grundläggande granskning

Kärnan i revisionsprocessen

Begreppet Grundläggande granskning etablerades i God Revisionsred i kommunal verksamhet 2014. Denna skrift ger en djupare innebörd och förklarar närmare vad grundläggande granskning syftar till och omfattar. Syftet med skriften är att placera den grundläggande granskningen i revisionsprocessen samt att ge exempel på hur granskningen kan genomföras. Avsikten är att skriften ska fungera som en vägledning för att stärka den grundläggande granskningen, vilket i sin tur bidrar till att stärka revisionen i sin helhet.

Skriften vänder sig till förtroendevalda revisorer i en kommun, ett landsting eller en region samt i gemensamma nämnder, kommunalförbund, kommunala företag och i finansiella samordningsförbund. Skriften är också en grund för de sakkunnigas arbete då de utför sitt uppdrag.

Skriften är en fördjupning av God revisionsred i kommunal verksamhet som fastställs av Revisionsdelegationen inom SKL.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

ISBN 978-91-7585-452-6

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Post: 118 82 Stockholm
Besök: Hornsgatan 20
Telefon: 08-452 70 00
www.skl.se